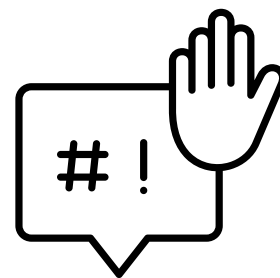

ВОДИЛКИ ЗА РОДИТЕЛИ И НАСТАВНИЦИ

ОНЛАЈН ГРУМИНГ

Што е онлајн груминг?

Онлајн груминг претставува внимателно избрани пораки или комуникации со кои возрасна личност се обидува да изгради доверба со дете или тинејџер со скриена намера – најчесто со цел за сексуална експлоатација, манипулација или уцена.

Таквиот говор често започнува пријателски, со комплименти, интерес за животот на детето или подароци, а потоа преминува во интимни теми, барање тајност и понекогаш испраќање фотографии.

Зошто онлајн грумингот е опасен?

Онлајн грумингот е опасен затоа што:

- Манипулира со довербата на децата, прикажувајќи се како пријател, партнер или "единствена личност што ги разбира".
- Се развива тивко и постепено, што го прави тешко препознатлив, дури и за блиските на детето.
- Може да доведе до емоционална, психолошка и сексуална злоупотреба.
- Жртвите често се чувствуваат виновни или исплашени да пријават, што дополнително ја отежнува интервенцијата.

По што се разликува пријателскиот разговор од онлајн грумингот?

Не секој онлајн разговор со непозната личност е опасен. Сосема е природно младите да комуницираат со нови луѓе преку социјални мрежи, игри и апликации. Постои простор за споделување интереси, хобија и искуства без да се почувствуваат загрозени.

Но, разликата лежи во намерата, содржината и развојот на комуникацијата.

Кога разговорот е искрен, отворен и се одвива во рамки на почит и еднаквост, зборуваме за здрава онлајн интеракција. Но кога некој возрасен настојува да изгради тајна, интензивна врска со дете или тинејџер – со комплименти, прашања за приватност или поттикнување интимна содржина – тоа е онлајн груминг.

Онлајн грумерите често изгледаат пријателски, но целта им е да стекнат контрола преку доверба, а потоа да ја злоупотребат. Разговорот станува проблематичен кога вклучува:

- барање тајност од родителите,
- испраќање лични фотографии,
- разговори со сексуална или емотивна природа.

Дали онлајн грумингот е форма на малтретирање?

Онлајн грумингот е прикриена, но сериозна форма на малтретирање.

Иако не започнува со отворена агресија, тој вклучува манипулација, искористување на довербата, емоционален притисок и често закани или уцени.

Во многу случаи, грумерот гради врска со целта (детето), ја користи за емоционално влијание, а потоа врши притисок за размена на интимни фотографии, разговори или средби. Иако може да изгледа како "онлајн пријателство", грумингот ги прекршува границите на безбедна и здрава комуникација и остава длабоки последици кај жртвите – од вина и срам до траума и страв.

Онлајн грумингот не е само погрешно однесување – тој е форма на злоупотреба која мора да се препознае, спречи и пријави.

Повеќе за онлајн грумингот...

Правна рамка и предизвици поврзани со онлајн грумингот во Северна Македонија

Правна регулатива:

Во Северна Македонија, онлајн грумингот како облик на сексуално насочена комуникација со малолетници не е експлицитно именуван во законите, но се опфаќа преку неколку одредби во Кривичниот законик, особено во деловите кои се однесуваат на:

- загрозување на безбедноста на деца,
- искористување на деца за порнографија,
- навредлива комуникација со малолетници преку електронски средства.

Законот за заштита на децата, како и Законот за електронски комуникации, дополнително ги регулираат обврските за заштита на малолетни лица во дигитален контекст, но останува простор за унапредување на нормативната рамка во насока на појасно дефинирање на онлајн грумингот како посебна форма на злоупотреба.

Онлајн платформи и ризик од груминг:

Грумерите најчесто дејствуваат на платформи кои нудат приватни или анонимни комуникациски канали – како што се социјалните мрежи, видео-игри, форуми и апликации за допишување. Овие дигитални простори, иако нудат социјална поврзаност, честопати не обезбедуваат доволна заштита од контакт со возрасни кои имаат злоупотребна намера.

Улогата на платформите и правото на заштита:

Иако Уставот ја гарантира слободата на изразување, онлајн платформите имаат обврска да спречат злоупотреба на нивните сервиси, особено кога станува збор за заштита на малолетници. Сепак, надзорот од страна на државните институции е ограничен, а механизмите за пријавување и брзо реагирање често се недоволно развиени или непознати за децата и родителите.

Иницијативи за заштита на деца од онлајн груминг:

Во изминатите години, организации како УНИЦЕФ, МКСафеНет, и Центарот за интернет безбедност спроведоа едукативни кампањи и обуки за подигање на свеста за онлајн ризици, вклучително и груминг. Сепак, потребна е поголема системска едукација, особено преку училиштата и медиумите, како и воведување на обврски за платформи што нудат пристап до малолетни корисници.

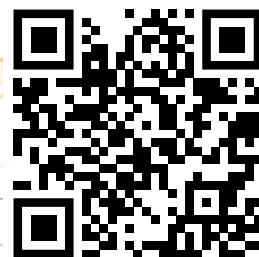
Неколку работи што родителите и едукаторите можат да ги направат за борба против онлајн грумингот:

Промовирајте свесна и безбедна онлајн комуникација.

Охрабрете ги децата и тинејџерите да внимаваат со кого разговараат онлајн и какви информации споделуваат. Поттикнете ги да ги постават профилите на приватно, да прифаќаат само познати контакти и да разговараат со вас доколку некој ги бара да „чуваат тајна“ или им поставува премногу лични прашања.

Разговарајте редовно и отворено.

Создадете атмосфера во која децата ќе знаат дека можат да зборуваат за сè што ги вознемирува, без страв од казна. Поставувајте прашања како „Кој ти пиша најмногу во последно време?“ или „Некогаш си се чувствувал непријатно во онлајн разговор?“ – не за контрола, туку за поддршка.

Заштитата од онлајн груминг не започнува со технологија, туку со разговор, доверба и присутност.

Текстот ги одразува само ставовите на авторот, и Комисијата не може да се смета за одговорна за каква било употреба на информациите содржани во неа.